

GAZTEAK ETA EUSKARA GASTEIZEN - *Ondorio nagusiak*

EUSKARAREN IRUDIA ETA EUSKARAREKIKO JARRERA ETA AURREIRITZIAK

- Euskara euskal kulturaren erdigunean ikusten dute. Erabilera sustatzerakoan kulturarekiko loturaz baliatzea proposatzen dute, nahiz eta zenbait zalantza ikusi.
- Jendeak Gasteizen eta Euskal Herrian bizi den egoera soziolinguistikoaren gainean duen kontzientzia txikia dela edo/eta handiagoa izan beharko lukeela baloratzen dute.
- Gasteiztar, arabar eta euskal identitateen barruan kokatzen dute euren burua. Hala ere, Gasteizen eta Araban gaztelania soilik erabiltzen denaren ideia oso hedatua dagoela iruditzen zaie. Besteek eurekiko duten pertzepzioa okerra dela adierazten dute eta ez zaie gustatzen horren arabarako tratua jasotzea.
- Gizartean euskararen irudia eskolari eta haurren munduari lotuta dagoela iruditzen zaie. Eta lotura hau, gazteen artean behintzat, erabilerarako negatiboa dela. Irudi honen jatorrian gurasoen erabilera-ohiturak daudela adierazten dute; haurrek heldu sentitu nahian gero eta gazteago direlarik errepikatzen dituztenak.
- Gasteizen bizitzeko gaztelaniaz jakitea beharrezkoa dela esaten da. Aldi berean, orokorrean, ez dela euskara jakiteko beharrik sentitzen ere adierazten dute.
- Baina euskara beharrezkoa den hainbat egoera aipatzen dira, batez ere, lan-mundua eta hezkuntza-sistemarekin lotuta. Eremu hauetan euskarara behar objektibo batek bultzata hurbiltzen direnen jarrera gutxietsi egiten da, euskararekiko atxikimendu falta egotziz eta erabiliko ez dutela aurreikusiz. Gainera, zenbaitek aurkako jarrera sortzeko arriskua ikusten dio euskara ikasi edo erabiltzea ezinbestez eskatzeari.
- Euskararen aurkako jarrera duen jendea eta euskara gorroto duena badagoela diote. Jarrera horien eragile bezala, bi faktore aipatzen dituzte, nagusiki: normalizatorako hainbat neurri inposaketa bezala ulertu izana (1) eta euskara politikaren ikuspegi negatiboenarekin lotu izana (2).
- Euskara gizartean joera politiko-ideologiko zehatz batzuekin lotzen dela iruditzen zaie, eta horrek euskararen garapenari kalte egiten diola. Euskaraz mintzatzeak muturreko euskal abertzaletzat edo ezker abertzaleko kideztat ikusia izatea dakarrela adierazten dute.
- Batzuen ikuspegitik, euskararekiko atxikimendua ikuspegi politiko zehatz batzuekin lotuta egon behar da, ezinbestean. Beste ikuspegi politiko batzuk dituztenen atxikimendua gutxietsi egiten da, zenbaiten aldetik.

EUSKARAREN BILAKAERA SOZIALA ETA HIZKUNTZA-POLITIKA

- Euskararen egoera txarra dela, beste hizkuntzekiko mendekotasunean dagoela eta bere erabilera ez dagoela normalizatuta iruditzen zaie. Gainera, Gasteizen euskaraz bizitzeko aukerarik ez dagoela deritzote.

- Iraganetik gaur egunera, euskararen egoeran aurrerapausoak eman direla ere aitortzen dute.
- Oso kritikoak dira erakunde publikoen hizkuntza-politikarekiko. Arduradun instituzionalek euskararen normalizazioa helburu dutela zalantzan jartzen dute edo ukatu egiten dute.
- Lurraldeka hizkuntza-politika eta lege-marko ezberdinak egotea oztopo gisa ikusten dute.
- Hizkuntza-politikak euskara ikasi eta erabiltzeko beharra sortu behar duela iruditzen zaie. Baina ez dago adostasunik erabili edo ikastera derrigortzea dakarten neurrien inguruan. Gazte batzuen iritziz euskararen normalizatorako ezinbesteko neurriak diren bitartean, beste batzuek gatazka iturri eta erabilerarako oztopo bezala ikusten dituzte.
- Hizkuntza-politika hiztun arrunten motibazioan eragitera bideratzea lehentasunezkoztat jotzen dute.
- Euskararen normalkuntza ez dute ulertzen instituzioen esku dagoen egiteko bat bezala. Helburua lortzekotan, herritarren jokaerak zeresan handia duela eta izango duela diote.
- Etorkizunera begira, ikuspegi baikorrak eta ezkorrak nahasten dira. Belaunaldi berriek ikasi ahala, euskaldunen proportzioa haztean erabilera haziko dela nabarmentzen dutenak daude, alde batetik. Eta bestetik, egoerak okerrera egiteko arriskua nabarmentzen dutenak; batez ere, politika-arazoen, hizkuntza-politika okerrak eta lege aldaketek eraginda.

HIZKUNTZEN ERABILERA-OHITURAK ETA ARAUAK

- Gazte gasteiztarren artean euskara eta gaztelania, biak, erabiltzen dituztela adierazten dute. Hautua solaskidearen arabera izaten dela. Horregatik, norberaren harreman sareak bakoitzak euskara erabiltzeko dituen aukerak eta ohiturak baldintzatzen dituela esaten da.
- Euskara erabiltzeko, lehen hitza euskaraz eginez identifikatzea oso garrantzitsutzat jotzen da. Gazte batzuek zerbitzu publiko eta dendetan lehen hitza euskaraz egiten dutela adierazten dute; bereziki zerbitzu publikoetan. Honen aurrean Gasteizen jarrera uzkurak aurkitzea ohikoa dela esaten dute.
- Zenbait pertsonarekin, baita gazte euskaldunekin ere, gaztelaniaz hitz egiteko hartutako ohitura aldatzea ezinezkoa iruditzen zaie parte hartzaileei. Harremana sortzean finkatzen den hizkuntza askotan betirako izaten dela ikusten dute.
- Euskaldunen artean euskaraz ez dakien pertsona bat aurkitzean, ez dela euskararik erabiltzen adierazten dute. Batzuei, euskaraz ez dakienak bere aukerak mugatzen dituela iruditzen zaie; besteek egoki ikusten dute euren hautua solaskide guztiek ulertzen duten gaztelaniara aldatu beharra.
- Euskararen erabileraren baldintzatzaile bezala, gazte batzuek hiztunaren borondateari ematen diote garrantzi gehien. Beste batzuek ordea, solaskideen gaitasunak ematen dituen aukerei.

HIZKUNTZEN IKASKUNTZA, GAITASUNA ETA EZAUGARRIAK

- Hizkuntzaren transmisio naturala (lehen hizkuntza bezala, familian transmititzea) gaitasun maila altua lortzeko biderik egokiena dela diote; besteak beste, hizkuntzaren ezagutzarekin batera erabiltzeko motibazioa ere transmititzen delako.
- Hezkuntza-sistema formalean euskara irakasteko dauden bideek gabezia handiak dituztela iruditzen zaie. Gaurko hizkuntza-ereduetako batek ere ez duela euskarazko gutxieneko gaitasun-maila bermatzen deritzote. Sistemaren gabeziak, alde batetik, eta guraso eta irakasleen jarrera, bestetik, sarritan gaitasuna eskuratzeko muga direla diote.
- Gaur egungo Gasteizko euskara ikasleen gehiengoa tituluek edo lanpostu aukerek erakarrita ikasten ari direla iruditzen zaie.
- Bereziki positiboki baloratzen dira mintzapraktika egitasmoak.
- EGA titulua, honen balioa eta lortzeko sistemarekiko zalantza handiak azaltzen dituzte.
- Ikasten ari den jendeak edo behar besteko gaitasuna ez duenak, adierazteko mugak izateaz gain, euskaraz hobeto moldatzen direnen erreakzioak jasan behar izaten dituela esaten da. Euskara erabiltzera ausartzeko lotsa edo beldurra sentitzea ohikoa dela eta batzuetan besteak barre egiten dutela iruditzen zaie. Gainera, arrazoi hauengatik eroso sentitu ez eta betirako euskara erabiltzeari uko egin dion jendea dagoela ere badiote.
- Orokorrean, Gasteizko gazteen euskarazko gaitasuna baxua dela iruditzen zaie. Erabiltzen duten euskara pobrea dela diote; eskolan ikasitako hizkuntza formala entzutea omen da ohikoena.
- Gazte gehienek euskara batua erabiltzen dute. Batzuetan, familiaren bidez edo bestelako harremanen bidez euskalkiren bat jaso dutenek, beste lurraldeetako euskalkiak ere erabiltzen dituztela diote. Gainera, ohikoa omen da beste euskalkietako espresioak euskara batuan tartekatzea.

ETORKINAK ETA EUSKARA

- Hizkuntza-politikan etorkinekiko neurri berriak behar direla nabarmentzen da. Gasteizera iristen diren etorkinek ez dutela euskarara hurbiltzeko beharrik sentitzen eta euskarara erakartzeko neurriak hartu behar direla uste dute. Gaur egun arlo honetan egiten dena gutxiegia dela edo norabide okerrean bideratzen dela iruditzen zaie.

Soziolinguistika Klusterra
2012ko maiatza

